

Nr 12.

Ankom till Riksdagens kansli den 22 mars 1912 kl. 4 e. m.

Första kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande nr 12, i fråga om en af herr Lindhagen inom Andra Kammaren väckt motion, nr 259, om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående åtgärder till höjande af den personliga hygien.

I en inom Andra kammaren väckt, till behandling af dess andra tillfälliga utskott hänvisad motion, nr 259, har herr *Lindhagen* hemställt, att Riksdagen ville hos Kungl. Maj:t begära ett öfvervägande, hvilka åtgärder kunde från det allmännas sida vidtagas, särskildt genom undervisning i skolorna och annan folkupplysning samt eventuellt den medicinska undervisningens omläggning i vissa afseenden, i syfte att stödja ett sträfvande för att den personliga hygien i allmänhet bland landets innevånare måtte höjas samt i följd däraf folkhälsan, såvidt på denna hygien ankommer, förbättras.

I afseende å motiveringen får utskottet hänvisa till motionen.

Motionen i fråga blef af Andra kammarens utskott afstyrkt, hvar-
emot kammaren med afslag å utskottets hemställan biföll motionen.

Jämte protokollsutdrag har motionen sedermera öfverlämnats till Första kammaren och af densamma hänvisats till behandling af dess första tillfälliga utskott.

Andra kammarens utskott yttrar angående motionen följande:

»Utskottet får, i likhet med motionären, framhålla vikten af att släktets fysiska krafter, hvilka genom fattigdom, industrialism, trångboddhet m. m. sättas på hårda prof, stärkas genom ett hygieniskt lefnadssätt.

Att staten här både skall och bör göra hvad på den ankommer, är klart.

*Andra
kammarens
utskotts
yttrande.*

Och att det allmänna gjort mycket i den vägen, är också allmänt känt.

I likhet med motionären anser utskottet, att de i motionen föreslagna åtgärderna för höjande af den personliga hygienien i allmänhet bland landets innevånare bäst främjas genom folkupplysning, särskildt genom undervisning i hälsolära.

Frågan om undervisning i hälsolära vid våra offentliga skolor har flera gånger varit föremål för Riksdagens pröfning. År 1906 beslöt Riksdagens båda kamrar att i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det Kungl. Maj:t täcktes vidtagna åtgärder i syfte, att undervisningen i hälsolära vid våra offentliga skolor måtte blifva bättre tillgodosedd än ditills varit fallet.

Äfven folkundervisningskommittén har behjärtat denna fråga. I sitt nyligen till Kungl. Maj:t aflämnade betänkande har kommittén nämligen föreslagit, att hälsolära skall ingå i undervisningen i seminarierna samt därvid utgöra den viktigaste delen af läroämnet »biologi och hälsolära». Jämväl i folkskolan torde detta ämne komma att införas.

Vid Karolinska institutet finnes sedan många år tillbaka en professur i allmän hälsovårdslära.

Kungl. Maj:t har genom proposition föreslagit innevarande års Riksdag att upprätta en professur i hygien och bakteriologi vid medicinska fakulteten i Uppsala, äfvensom att för ändamålet höja det ordinarie anslaget till universitetet i Uppsala med 7,500 kronor. Propositionen har af statsutskottet tillstyrkts.

Af det sålunda anförda framgår, att från det allmännas sida redan beaktats de synpunkter, som i motionen framhållits, nämligen att genom undervisning såväl vid de medicinska läroanstalterna som i skolorna stödja sträfvandet att höja den personliga hygienien. En skrifvelse i motionens syfte torde således ej vara af behovet påkallad. Utskottet får därför hemställa, att herr Lindhagens förevarande motion ej måtte till någon Andra kammarens åtgärd föranleda.»

Utskottet.

Utskottet instämmer utan tvekan med såväl motionären som Andra kammarens utskott därutinnan, att den personliga hygienien bland stora skaror af vårt lands befolkning är ett så godt som okänt begrepp, och att här mycket kan och bör göras. Flera vägar torde kunna leda, om ej ända fram till målet, så dock ett godt stycke i den önskade riktningen. Den första och förnämsta är utan tvifvel den af utskottet påpekade eller den allmänna upplysningens väg. Om flera åtgärder, som redan vidtagits för att sprida kännedom om hvad enhvar bör göra för att föra

ett friskt och hälsobringande lefnadssätt, har Andra kammarens utskott jämväl erinrat. Utskottet vill härtill påpeka, att Riksdagen numera beviljat medel till upprättande af den professur i hygien och bakteriologi vid universitetet i Uppsala, hvartill Kungl. Maj:t, såsom Andra kammarens utskott erinrar, äskat anslag.

Bland de förnämsta medlen till erhållande och bevarande af en sund kropp äro utan tvifvel gymnastik, bad och frisk luft, och det är ju synnerligen betydelsefullt, att insikten härom blir så allmän som möjligt. I de fall, där positiva åtgärder lättast kunna vidtagas, nämligen beträffande gymnastik och bad, har redan mycket uträttats, och uppmärksamheten i afseende härå synes vara i stigande. Så har gymnastiken helt nyss varit föremål för behandling af en härför tillsatt kommitté, och hvad beträffar bad, göras från många håll ansträngningar att genom upprättandet af skolbad o. s. v. redan från början vänja barnen vid renlighet i afseende på sin kropp. Att öfvertyga vårt folk om nyttan och nödvändigheten af frisk luft inomhus torde kunna bäst ske genom goda lärdomar i skolan. Ganska mycket bör man därför kunna vänta af den i Andra-kammarutskottets utlåtande omnämnda undervisning i hälsolära, som af folkundervisningskommittén redan föreslagits till införande vid folkskoleseminarierna, och som väl under någon form kommer att enligt nämnda kommittés förslag meddelas äfven i folkskolorna.

Om än mycket återstår att göra på detta vidsträckta och mången gång svårarbetade fält, är det dock af det nyss anförda tydligt, att redan åtskilligt uträttats, och att hithörande spörsmål äro föremål för uppmärksamhet ej minst från myndigheternas sida. Utskottet anser därför, i likhet med Andra kammarens utskott, ingen åtgärd af i motionen föreslagen art vara af behovet påkallad, och får utskottet hemställa,

att Första kammaren icke måtte biträda Andra kammarens i ärendet fattade beslut.

Stockholm den 22 mars 1912.

Å utskottets vägnar:

HUGO HAMMARSKJÖLD.